

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Cheia sectelor religioase din România.

De Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului.

(Urmare și fine)

Cap. XVII. INOCHENTISMUL.

Dacă Hlăștii ziceau că în ei s'a întrupat Hristos, nu era departe ideea de a zice că și Duhul sfânt s'a întrupat. Călugărul Inochentie (născut în satul Coșenți, jud. Soroca la anul 1873) fu hirotonit în 1910 la mănăstirea Balta din Ucraina. El zicea că într'ânsul s'a întrupat Duhul sfânt. El nu avea idei originale, ci le luase dela fostul preot Teodosie dela Balta, precum și dela secta molcialnicovilor = tăcușilor.

Secta molcialnicovilor este o rămășiță a «iurodivilor» = nebuni pentru Hristos, cari duceau viață curată, purtau lanțuri grele (de câte 100 Kg.) și mustrau indiferentismul sufletesc.¹⁾ Nu i-a fost deci greu lui Inochentie să apară și el ca moralizator, propagând alungarea duhurilor rele și sfârșitul lumii pentru anul 1913. Te miri că deși anul acesta a trecut și profesia lui Inochentie nu s'a adevărit, totuși propaganda lui prindea teren. Mulți adepți ascultau de el: nu se căsătoreau, trăiau în comun, chiar dacă erau însurați, nu aveau copii, își făceau subterane, unde săvârșiau orgii.

Inochentie a murit în 1917, dar și azi are aderenți. (Istoricul sectei este scris de profesorul Popovschi din Chișinău: Mișcarea dela Balta). În comuna Piatra au aranjat sub pământ un loc pentru orgii. În anul 1919 aproape un sat întreg de Inochentiști a fost băgat în închisoarea dela Soroca.

În 1925 opt Inochentiști au luat cu forța cheia bisericii ortodoxe din Hecuil-Nou (Bălți). În August 1930 au fost arestate 16 femei inochentiste în târgul Telenești. Tot în August 1925 în satul Lăpușna, în curtea

unui gospodar, sub o șiră de paie s'a găsit o peșteră inochentistă, cu o femeie desbrăcată, având doar o panglică pe care sta scris: «Maica domnului», căci ea «aștepta să nască pe Hristos»!!! (Curentul din 26 VIII. 1930).

Ziarul Universul din 19 Iunie 1923 arată că în comuna Piatra dela Orhei era o peșteră inochentistă cu 16 separeuri luxoase, unde se practicau orgii cu fete de 8—12 ani, pângărite chiar de frați și părinți. Acolo s'au descoperit haine și odăjdii muiate în sânge și apă zaharată, cadavre omenești îngropate!!!)

Deslegarea tainei Inochentismului

Mulți se vor întreba, cum de se pot întâmpla orgiile acestei secte?? Gândiți-vă la tot felul de oameni prăpădiți, desfrânați, clienți ai crâșmelor, înșelători, plini de boli diferite.... E vorba deci pe de o parte de vagabonzi patologici, creații ale mizeriei fiziologice. La toate acestea să adăugăm cele spuse de profesorul universitar Rădulescu Motru în cartea sa: *Personismul Energetic*, că adică secta are cu religia numai raporturi externe și de întâmplare (p. 153).

Dr. Motru arată că misticul vede în lume nu aceea ce este, ci aceea ce el ar dori să fie. Omul este capabil să-și dea iluzia binelui viitor. «Sălbaticul înainte de conversiune, tremură de groaza păcatelor, după conversiune este liniștit, fiindcă se simte tare.... Aceia, cari cred că sunt stăpâniți de demoni sau spirite rele, sunt într-o continuă agitație, plâng, se sbat și se luptă cu dușmani imaginari; după ce sunt descântați sau deslegați prin exorcism, își recapătă liniștea de oameni normali» (Motru p. 153.) Părintele Inochentie avea darul de a scoate pe draci din trupurile oamenilor.

¹⁾ După comunicările înțeleptului misionar Teodor Rudiev dela arhiepiscopia din Chișinău.

²⁾ Preotul Godescu în revista „Misionarul” pe Iunie 1930 p. 525.

Dracii erau făuriți de imaginația aprinsă a celor cari ascultau. Inochentie îi înfricoșa pe oameni că se apropie sfârșitul lumii și atunci cei cu multe păcate și loviți de mizeria materială, cădeau în spasmuri, tremurau (așa explicăm și Penticostalismul). Păcătoșii aveau atunci impresia că au pe dracul, pe care Inochentie îl alunga prin pășirea lui....

Inochentie clădea pe baza vrajei eului primitiv omenesc, iar nu pe învățătura lui Hrist. (p. 254).

De fapt omul merge dela instinct spre inteligență și să sprijine pe cea dintâi pârghie oferită. Deci preotul să caute a fi pârghie adevărată!!!

La luptă fraților preoți!!!

Cap. XVIII.

Ștundo-baptismul.

În anul 1809 mai mulți coloniști germani au emigrat în Rusia și acolo, la sud de Odesa, au înființat colonia Rohrbach. Ei țineau adunări pietiste, de zidire sufletească, numite Andachtsstunde, Betstunde. Un țaran rus, Mihail Ratushnij a înființat și el o asemenea adunare în satul său la anul 1860, în Osnova. Acest țaran s'a rebotezat. Ștundiștii, cu începere din 1879 (când baptismul fu recunoscut în Rusia), țineau adunări comune cu baptiștii.

Ștundismul ca doctrină este aproape identic cu baptismul. Doctrina din 1906, tradusă în limba rusă din limba germană, este identică cu a baptiștilor. Mântuirea se face numai prin credință, tradiția se respinge, Sf. Scriptură se tălmăcește neștiințific, au numai două taine: botezul și Euharistia, dar numai ca acte simbolice. Păcatul original nu există. Viața, suferința și moartea D-lui au numai însemnătatea unei pilde morale. Alcoolul, tutunul, jocul de cărți sunt condamnate. Pământul — zic ei — ca și alte bunuri să fie ale tuturor, căci Iisus a murit pentru toți.

Astăzi d-nii Rabinovici și Schreiber se trudesce ca pe toți štundiștii din Basarabia să-i facă baptiști.

Cap. XIX.

Duhoborții.

Aceștia se numesc așa fiindcă nu recunoșteau că Duhul Sfânt ar lucra prin taine, deci erau luptători împotriva Duhului Sfânt = duhoborții. În Rusia s'ar fi introdus prin anul 1740 de către un queker american. Prin propaganda lui Colesnikov, Pobirokin și Kapustin s'au răspândit mult. Conte Leon Tolstoi a ajutat ca zece mii duhoborți să treacă în Canada. (Algermissen: p. 402).

Rățiunea, — zic acești sectanți, — este norma cea mai înaltă în chestii de credință. Descoperirea supranaturală și tainele credinței sunt respinse sau explicate natural. Sf. Scriptură este disprețuită. Dumnezeu este numai o persoană, care însă este lumină (Talăl), viață (Fiul) și liniște (Duhul). Sufletele există din veci și

cele ale oamenilor buni după moarte trec în alți oameni mai buni, iar cele ale oamenilor răi trec în animale, însă la urmă toate sufletele se mântuesc. Păcatul original, mântuirea și așezarea divină a bisericei sunt negate. Cele două taine, botezul și Euharistia sunt explicate spiritual: botezul este întoarcerea internă la Dumnezeu, iar Euharistia primirea lui Hristos în inimă. Cultul constă din cetiri și cântări. Oamenii sunt egali, jurământul și serviciul militar se condamnă.

În anul 1921 duhoborții din Rusia s'au alipit cu totul de bolșevism. (Algermissen: p. 402).

Ei zic că înălțarea la Cer ar trebui înțeleasă ca trecere a sufletului lui Iisus în Apostoli și apoi în Duhoborți. Suferința o preamăresc și o consideră ca botez adevărat, iar nu botezul lui Ioan sau a lui Iisus.

Cap. XX.

Secta molocanilor.

În Basarabia găsim 202 în comuna Cismele jud. Ismail, Spasca 62 și Lăpușna. În Chișinău sunt 45, în Hâncești 35.

Se numesc așa fiindcă mănă lapte în post; moloko înseamnă lapte. Secta s'a înființat în anul 1750 de croitorul ambulant Simlon Uklein în satul Gorelo, gubernia Tombov.

Secta molocanilor explică în mod raționalist Sfânta Treime. Sf. Scriptură e recomandată, evită carnea de porc. Sf. Scriptură e explicată raționalistic. Hristos e considerat numai ca învățătorul cel mai înalt al omenirii. Ei resping chiar și Botezul și Euharistia, zicând că acestea înseamnă primirea spirituală a cuvântului divin. Nu cinstesc sfinții, resping jurământul și serviciul militar. Căsătoria o binecuvintează numai părinții.

Cap. XXI.

Teosofia.

Acest sistem este cultivat mai ales în clasa cultă. Teosofia în România are centre în București Str. Carol, cu dra Zoe Palade și Maria Sachelarie, d-nii Mircea Nenițescu și I. Dales; apoi în Chișinău cu Olga Belavaschi, studenta Ivanova, dl Vratislav și refugiatul rus Smăslov, venit din Praga la Chișinău. Chiar în sala primăriei din Chișinău a ținut conferința Smăslov, participând circa 250—300 persoane¹⁾. Studenții și studenta Ivanova l-au prins pe Măslov că se ocupă cu magia neagră.

Istoricul Sectei.

Se zice că teosofia ar fi emanat din India încă în cele mai vechi timpuri. În Europa s'a

¹⁾ După comunicarea misionarului T. Rudlev.

ivit în anul 1875 prin o rusoaică: E. Blavatscaia. Aceasta a avut o viață plină de păcate, pe care le descopere ea însăși unui redactor al revistei spiritiste din Berlin „Științele psihice”¹⁾. Iată după cine se orientează câțiva preinși oameni culți de azi.

Dna Blavatscaia, ca să scape de cei ce o știau păcătoasă, a plecat la New-York, unde intră în legături cu spiritiștii. La o fermă americană cunoaște pe colonelul Olcott, cu care apoi înființează în New-York o societate teosofică. În anul 1877 ea voia să bată pe un redactor spirist, care o acuzase că e proastă și propagă absurdități.²⁾ Din New-York pleacă în India, înșală pe un baron, de Palme, care la moarte lasă societății mine de argint și alte averi considerabile.

După moartea d-nei Blavatscaia, conducătorul teosofiei este colonelul Olcott, care se stabilește în India lângă râul Adyar, într-o clădire cu 12 mii manuscrise orientale și 15 mii tratate religioase-științifice.

După moartea lui Olcott a urmat la prezidenție dna Ana Bessoat, fosta soție a unui preot anglican³⁾.

Profetul acestui sistem este poetul indian Krishnamurti, a cărui ivire a făcut pe unii aderenți să treacă la *antroposofism*, o nouă ramură teosofică. Krishnamurti a ținut conferințe în Iași, în Sept. 1930.

Teosofii întrebuințează, pentru ocultismul doctrinei lor, cuvântul sanscrit „Carma”, pe care Dr. F. Hartmann îl explică astfel: „Vorba carma înseamnă „faptă” sau activitate. Legea carmică nu este altceva, decât legea generală a naturii, în urmarea căreia fiecare faptă este o cauză, care are anumite urmări; aceste urmări devin cauze nouă pentru activități sau fapte corespunzătoare. Așa la infinit, până ce din nou urmează liniștea deplină în care dispăre orice activitate. Orice lucru individual, fie atom, fie om, fie popor, fie lume, ori sistem solar, își are carma sa; cu alte cuvinte, istoria vieții este compusă din cauze și urmări naturale, ce rezultă una din alta. Precum în lume nimic nu stă separat, ci orice lucru singularic stă în legătură cu întregul, tot așa carma celor singularici e legată cu a întregului, și carma întregului atârână de faptele singurale. Și unele și altele se condiționează reciproc⁴⁾.

De aici legea cosmică acționează asupra noastră. Noi suntem afectați de „carma” noastră

proprie, a lumii, a națiunii, a vecinilor etc. În acest sens, suntem într'un plan și purtăm acțiunile săvârșite înainte din alt plan, legea care reacționează asupra noastră.

Cine cunoaște legile dumnezeiești, legea supremă în univers, e pătruns că dela Dumnezeu nu vine, direct, absolut nimic. Cauza unei urmări bune sau rele totdeauna se află în viața și faptele noastre.

Starea pasivă a sufletului o numesc tamas; decăderea în poze și patimi e ragia. E o necesitate fizică ca sufletul să treacă prin toate fazele, ca prin experiențele proprii să-și câștige însușirile ce-i lipsesc.

.....

Doctrina teosofică poate fi rezumată în următoarele puncte:

I. Ei cred în reîncarnarea sufletului după moarte, care se reproduce în număr infinit, până când sufletul ajunge la starea de desăvârșire, care-l face egal cu Dumnezeu. Această stare e Nirvana, suprema fericire, adică confundarea tuturor sufletelor într'un tot unitar în dumnezeire. Krishnamurti a scris și o carte, în care vorbește de viețile lui anterioare, de cari-și amintește în viața actuală. Vorbește de diferitele lui întrupări, în care era când ca rege, când ca servitor etc.

II. Reîncarnarea fiind necesară, moartea nu-i decât trecerea sufletului dintr'un corp în altul. Deci moartea considerată de creștini ca un dușman, ca o consecință a păcatului, care a fost învinsă de Iisus Hristos prin învierea Sa, e considerată de ei ca o necesitate absolută.

Ei merg până la credința că omul pe patul de moarte își poate alege părinții pentru viața ce o va reîncepe.

III. Tot ce există, există în mod necesar, căci totul se sfârșește bine prin evoluție.

IV. Nu există iad și pedepse veșnice. Mântuirea vine în mod necesar, în cursul șirului de vieți, cari preced intrarea în Nirvana, unde toți suntem părtași. Iadul sunt suferințele ce le îndurăm în viața temporală pe pământ, la care toți suntem supuși până ajungem la desăvârșire.

V. Nu admit rescumpărarea lui Iisus Hristos, pe care-L consideră numai ca exemplu de perfecțiune.

VI. Toți vom fi una în Nirvana.

VII. Dumnezeu e imanenț, Dumnezeu e în natură.

VIII. Toate viețuitoarele au suflet nemuritor, pentru aceasta ei nu mănâncă carne¹⁾.

¹⁾ Vezi Revista „Misionarul” Nr. 1 din 1930 p. 62.

²⁾ Căpitan A. Murea, în Misionarul Nr. 2 din 1930 p. 159.

³⁾ Origore Leu: op. cit. p. 153.

⁴⁾ Dionisie Stoica, op. cit. pag. 64 și Origore Leu: op. cit. p. 157.

¹⁾ După Arhiepiscopul Grigorie Leu: op. cit. p. 159.

Teosofiștii n'au nici o uniformitate de principii și nici chiar de metodă, căci în fiecare period al grotescei lor existențe ei au ascultat supuși vocii conducătorilor lor, cari foarte rar au fost raționali. Astfel fiecare generație a primit o anumită doză de visare incoherentă și au arătat-o ca ultima contribuție a inteligenței divine. Cum însă aveau nevoie de o bază pe care să-și clădească nebuniile lor, teosofiștii pretind a-și deriva limbajul lor tehnic și ideile fundamentale din vechile secrete ale cabalei, care, spun ei, s'a transmis oral până astăzi absolut intactă chiar cu magia și astrologia ei. Dintre cele două mari pretențiuni: cunoașterea miraculoasă a fizicei și iluminarea specială spirituală, prima i-a făcut de pomină și a doua încă îi ține de bască; căci chiar astăzi, când știința a discreditat cu totul pe prima, se mai găsesc încă persoane cari în la cea de a doua. Învățătorii lor văzând absurditatea științei teosofice în fața progresului civilizației, s'au retras din câmpul deschis al științei în câmpul și mai inaccesibil al speculațiunii religioase. Astfel tatăl teosofiei pretindea a stăpâni darul vindecării universale, pe când teosofiștii de astăzi se mărginesc la o iluminare spirituală. Vanitosul și dornicul de a fi admirat, medicul Paracelsus, se mândrea că a descoperit „elixirul vieții”; însă prin moartea sa timpurie s'a expus ridicolului și a compromis sistemul.

Dintre urmașii lui Paracelsus cel mai teribil este cismarul Böhm, care pretinde că printr-o intuiție a proprietăților focului a descoperit ființa lui Dumnezeu și a lucrurilor. Este suficient să cităm părerea lui Mosheim ca să ne convingem de valoarea iluminării teosofice. Mosheim zice¹⁾: „Böhm a descoperit cu ajutorul focului o teologie mai obscură decât „numerile” lui Pytagora sau „caracterele” lui Heraclit”.

Când cetim povestirile teosofice despre întunecul dintre stele, provocat de prezența diavolului, imediat ne ducem cu gândul la mitologia lui Mani. În metafizică teosofismul este panteist, căci zice că „Sf. Treime prezentă ca formă este însăși universul”.

Așa dar sistemul teosofic este o amestecare obscură de principii, expuse sub forma miturilor dela popoarele orientale și o trunchiere a panteismului spinozist, iar în rezultatele lor „științifice” sunt înfrânți de însăși experiența lor.

(Literatura: Christopher Walton, Notes and Materials for an adequate Biografy of William Law.)

¹⁾ Blunt, Dictionary of sects p. 596. Comunicat de d-l prof. Vinilă Popescu din Arad.

Cap. XXII.

Secta Științei Creștine.

— Christian Science. —

Are aderenți în Chișinău (Basarabia) și una-două persoane în alte localități. Fiica milionarului Scherer, consulul Olandei la Chișinău a căzut și a suferit grave leziuni interne, din cari n'au putut-o salva științistii cu cetirile lor din cărțile fondatoarei sectei. Din pricina aceasta în Chișinău sunt acum două grupuri: 1. Sherer 2. Boscova. Aderenți sunt: prof. conserv. Iațentovschi, pictorul Ocușco, Cavalioți etc.¹⁾

CRISTIAN SCIENCE este un sistem religios întemeiat de Mary B. Eddy, 1866, și pretinde a se baza pe învățătura Noului Testament. Încearcă să arate că între om și Dumnezeu există numai «un raport științific», și că vindecarea fizică și morală rezultă din înțelegerea legii spirituale. Conducătorii acestei secte se socotesc pe sine însăși «vindecători» și cred că prin ei puterea lui Dumnezeu lucrează direct, producând anumite schimbări fizice în corpul bolnavilor. Susține că boalele sunt absolut cu totul în contra voinței lui Dumnezeu și ca atare ele nu există. Ceeace există este numai ideea omului. Schimbând ideea se va schimba și starea corpului. Se vede deci, că acest sistem se sprijină pe sugestie.

Din punct de vedere religios, Christian Science falsifică adevărul asupra vindecărilor de boale, iar din punct de vedere științific n'are nici-o bază, ba din contră dăunează știința medicală.

Eroarea acestui sistem de fapt se bazează pe un adevăr și anume: pe legătura strânsă și influența reciprocă dintre corp și suflet, însă a aplicat acest adevăr pe o cale nu numai greșită ci și periculoasă, atât pentru medicină cât și pentru religie.

Este un fapt cunoscut de toți, că starea sufletească a unui bolnav este un factor important în mersul boalei sale. Anumite stări mintale pot influența funcțiunile corpului. Deci prin sugestie se pot influența numai anumite funcțiuni, nu însă și anumite stări organice. Se poate de ex. ca un bolnav, prin încrederea pe care o are în medic, să nu fie nervos, ci să aștepte în liniște vindecarea, dar este absolut imposibil ca să deschizi o tumoră sau să se cârpească stomacul ros de cancer, prin sugestie. Înainte de a crede într-o vindecare prin sugestie trebuie să avem o confirmare științifică, atât despre natura boalei cât și despre vindecarea ei, iar până acum nu s'a adus nici măcar o singură confirmare de acest fel în cazurile «vindecătorilor». Alta este a zice că un bolnav s'a făcut bine și cu totul altceva a spune ce l-a vindecat. Vindecările produse prin sistemul «Christian science» sunt aproape în toate cazurile insuccese tragice, cari puteau fi evitate, dacă se urma calea medicală. Așa dar vindecările lor

¹⁾ După comunicarea misionarului T. Rudlev.

sunt condamnate, nu că s'ar face prin sugestie, ci pentru că sunt antiștiințifice, nu cunosc condițiunile științifice ale boalelor organice.

Dacă ne întoarcem către partea religioasă, putem începe prin a ne întreba dacă suferința există sau nu? Contrar afirmațiunii gratuite a acestui sistem, suferința, boala există. Ea nu poate fi înlăturată prin nici-o credință. Cei mai credincioși sfinți au suferit mai mult pentru lume și însăși Iisus Hristos a pățit și cu voia lui Dumnezeu. Pelângă aceasta Christian Science uită foloasele ce trage omenirea din suferință. Dacă suferința sau boala ar fi contrare planului lui Dumnezeu, atunci sunt contrare planului Său și simpatia, mila, caritatea, jertfirea pentru aproapele, grația și chiar Intruparea Mântuitorului.

Și acum dacă boalele intră în planul lui Dumnezeu, vindecarea lor se face oare după metoda «Christian Science» și este oare aceasta metoda dată de Hristos bisericii sale?

Dumnezeu nu lucrează contra legilor naturii, căci El le-a dat. El a dat omului mintea și înțelepciunea de a pricepe legile naturii. El și ajută pe om la aflarea lor. Rugăciunea omului este pentru a-l ajuta și întări în munca aceasta, nu pentru a-i da pe deagata când un «vindecător» vrea și pentru cine vrea. Aceasta este cu totul contrar ființei lui Dumnezeu. Iar dacă vorbim de credința în vindecare, o credință în Dumnezeu pentru că așteptăm imediat ceva, o vindecare, nu este cea mai înaltă formă de credință religioasă. Iar vindecarea de boli nu este partea cea mai esențială a doctrine creștine. Hristos a dat bisericii o putere și mai mare: puterea de a ierta păcatele, și împărțirea harului Sf. Duh. «Ce este mai lesne, a zice slăbănogului iartă-ți-se fie păcatele, sau a zice școală și-ți ridică patul tău și umblă» (Marcu, II, 9).

În sfârșit unii se referă la vindecările pe cari le-a săvârșit Hristos. Le putem răspunde foarte precis: Iisus Hristos a fost un Om unic, un om și Dumnezeu și a avut de îndeplinit o misiune absolut unică. Misiunea lui Hristos nu se va mai repeta și n'a mai existat și nici nu va mai fi un alt Iisus Hristos. Și astfel fiind, nimeni n'a putut și nici nu va putea să facă ceea ce a făcut Iisus. Mântuitorul nici n'a clasat minunile sale printre lucrările sale mari, ba din contră a căutat să nu le trâmbezeze.

Ca încheiere, în toată acțiunea sistemului «Christian Science» nu stă altceva nimic decât vechea și pasionate dorință după ceva magic, după semne. În realitate acei, cari vorbesc atât de mult despre puterea și credința lor, au mai puțin din acestea decât ceilalți muritori, și aleargă după lucruri magice ca să poată acoperi lipsa lor de credință.

Cap. XXIII.

Rătăciria lui Gheorghe Fotescu.

Acest Fotescu în Decembrie 1926 declară că în vedenie a fost hirotonit preot căpitan al oștii cerești

de către Maica Domnului, pentru a sluji după vechiul Calendar. El se referă la Sf. Amfilochie (23 Nov.), care însă nu are analogie cu cazul lui Fotescu.

Are aderenți vr'o 8—10 familii în Alcedar (jud. Orhei) și câte 2—3 familii în două sate din împrejurime. La Crăciun, Bobotează, aceștia aduc dela Alcedar apă sfințită etc.¹⁾.

Gheorghe Fotescu are în prezent vârsta de 40 ani. După ce a terminat institutul pedagogic (școala normală superioară), a fost aproximativ până prin anii 1913—14 profesor la gimnaziul din Bolgrad (jud. Ismail). Se spune că era o fire veselă și cheflie. Ateist declarat și om cam ușuratic în toate. Pragul bisericii nu-l călca nici odată!

Fie în urma vieții dezordonate, sau în urma predispoziției înăscute, cert este, că s'a îmbolnăvit sufletește și a fost internat în spitalul de alienați din Costiugenii (lângă Chișinău). În ajunul războiului se vindecă complet de alienația de natură turbulentă și, părăsind definitiv funcțiunea, se sălășluiește în satul său natal, Alcedarul. Se produce o mare schimbare în viața lui. Prinde dintr'odată a se interesa de chestiunile religioase, îmbrățișând pentru oare care timp doctrina lui Tolstoi; foarte curând însă revine pentru totdeauna în ograda bisericii. Umblă regulat la Sf. Biserică, citește și cântă la strană, se interesează foarte mult de literatura religioasă și într'un cuvânt devine în curând un foarte interesant și tipic râvnitor al legii ortodoxe. Râvna, cu care îl face el pe omul bisericii, îi mărește considerațiunea întru atât că e ales misionar de cerc, deputat la adunarea eparhială și chiar la soborul bisericii rusești din 1917, când s'a ales patriarhul Tihon.

Era o plăcere să admiri râvna lui pentru ortodoxism, cunoștințele lui, nu numai femeinice, dar par'că retrăite, din domeniul chestiunilor teologice și bisericești. Cărțile lui de predilecție erau «Filocalia» și «Pidalionul».

Avea el și unele părți cam stranii. Purta barbă, panglici la gât cu psalmi tipăriți pe ele (în limba slavonă), iconițe pe piept; purta un toiag numit de el «săbie duhovnicească» și o traistă de curea cu pietre, sau pământ în ea. Făcea adesea pe nebunul întru Hristos: umbla prin spini cu cojocul pe dos, juca în mijlocul horii cu crucea și lumânarea aprinsă în mână.

Intrând în 1927 cu forța în biserică, spre a sluji, fu imediat arestat (între altele în odăjdiile bisericești, pe cari nu vroi să le desbrace singur; fu desbrăcat la postul de jandarmi) și fiind dus până la secția de jandarmi din Rezina, parcurse o parte din drum, până la Mateuși cu picioarele goale (ca la 7 km. dist.), pe un strașnic ger și zăpadă. Nu i-se întâmplă aproape nimic, îi degerară doar puțin degetele. Acesta este un fapt despre care toți mă asigură.

1) Comunicare de pr. Mihail Vasileche.

Fiind în curând eliberat, își începe activitatea propriu zisă. Își instalează într-o casă o bisericuță, «slujind» în ea și adunând lume destulă, fie din sat, fie chiar și din alte sate, mai ales în zilele sărbătorilor după st. vechiu. Cum se desprimăvărează își lărgeste activitatea și mai mult, «slujind» sub cerul liber într-o pădure din apropiere. Într'un cuvânt, devine «preot» în toată regula «după st. vechiu» și masele nu se prea sinchisesc să se întrebe asupra legitimității acestei preoții originale.

În ziua de 4 Iulie 1927 vine în Alcedar procesiunea cu sf. Icoană a Maicii Domnului din mănăstirea Hârbovățului. Și iată Fotescu, cu o ceată de 40—50 oameni, îndrăznește a ieși și el întru întâmpinarea sf. icoane, în rând cu preotul paroh (pe atunci predecesorul meu, Preotul Iustin Baziliuc), îmbrăcat în odăjdii în toată regula. Se produce un enorm scandal. Următorii lui Fotescu, ajungând primii, vor să smulgă sf. icoană din mâinile călugărilor, în timp ce între Fotescu și păr. misionar Gh. Scodigor se produce o intercalajie polemică furtunoasă.

În urma acestui eveniment scandalos, Fotescu e dat în judecata Consiliului de războiu și este amenințat a fi pus în închisoare, ca un agitator contra liniștii și siguranței statului. Se fac însă pentru el intervenții, (între altele de către deputatul liberal V. Bârcă) și închisoarea i-a fost înlocuită prin internare la spitalul de alienați din Costiugeni, unde petrece și până acum, rugându-se și «slujind» printre bolnavi, ba chiar vindicându-i, după cum afirmă următorii lui. În August, anul 1929, a fost în concediu timp de o lună de zile în Alcedar. Nu a făcut nici o agitație și s'a ținut foarte rezervat.

Cap. XXIV.

Spiritismul.

Spiritismul caută să înlăture îndoielile cari ar mai exista în privința adevărilor de credință, ba chiar să ia locul religiei.

Unii găsesc origina spiritismului în sf. Scriptură, în cuvintele: «mene, tekel, fares», scrise pe pereții lui Baltazar. În noaptea de 31 Martie 1848 în localitatea Hydesville două fete: Ecaterina și Margareta Fox (de 12 și 15 ani) auziră bubuituri în zid. Fata cea mai mare zise: «Dacă ești un spirit lovește de două ori». Loviturile se produsese întocmai, iar la întrebarea: «ce vârstă am eu» se auziră 15 lovituri în zid.

După anul 1853 în Statele unite erau mai mult de 30.000 medii.

Doctrinarul spiritismului este francezul H. D. Rivail, purtând pseudonimul Allan Kardec, zicând că acesta i-ar fi fost numele într-o întrupare anterioară.

Iată cum și-au rezumat spiritiștii punctele lor de credință la congresul din anul 1900:

1. Existența lui Dumnezeu, inteligență supremă, cauză primară a tuturor lucrurilor.

2. Pluralitatea lumilor locuite.

3. Imortalitatea sufletului, existențe succesive corporale pe pământ și pe alte corpuri cerești.

4. Demonstrația experimentală a supraviețuirii sufletului omenesc prin comunicarea mediumică cu spiritele.

5. Condițiuni de viață fericită sau nefericită, potrivit achizițiunilor anterioare ale sufletului, potrivit meritelor, sau greșelilor, sau progreselor împlinite. Perfecționarea infinită a ființei, solidaritate și fraternitate universală.¹⁾

Allan Kardec are o lucrare mare: «Cartea spiritelor».

La noi în țară profesorul *Traian Demetrescu* a scris cartea: «Dincolo de mormânt», cu idei spiritiste.

Spiritismul crede în existența lui Dumnezeu, a sufletului și a vieții viitoare, *dar cea mai mare greșală o comite față de creștinism prin aceea că nu admit necesitatea întrupării Mântuitorului, — întrucât sufletele se purifică trecând din corp în corp până la ispășirea deplină. — Deci spiritismul neagă existența iadului.*

Dumnezeu, după spiritism, este vecinic, spiritual, unic, dar nu personal, ci viețuind cu creatura într'un chip oare-care.²⁾ Materia și spiritul încă ar fi eterne, ca și Dumnezeu. Acesta este curat panteism.

Omul ar avea trup, spirit și perispirit, adică ar avea corp material, inteligență și voință (spiritul) și perispiritul, un corp astral, o legătură fluidică între corp și spirit, care fluiditate urmează sufletul după moarte. La moarte corpul fizic intră în pământ, spiritul merge la Dumnezeu, iar perispiritul trece în lumea astrală.

Perispiritul, dacă există în mare cantitate, formează mediile, cari fac legătura între cei vii și cei morți.

Combaterea pe scurt a spiritismului.

Ne mirăm că sunt intelectuali, cari pretind a fi buni ortodocși propagând spiritismul. Dacă ești spiritist nu crezi nici în cer, nici în iad, nici în necesitatea mântuirii prin Hristos, deci nu mai ești creștin. Apoi Ecclesiastul zice: «Morții nu știu nimic și nu mai au parte din câte sunt sub soare» (Cap. 9v. 5—6). Deci morții nu pot da vești celor vii.

În cartea I. a Impăraților se spune, că lui Saul vrăjitoarea din Endor i-a adus în spirit pe Samuil care murise (cap. 28 v. 15), dar la I. Paralipomene sau Cronice cap. 10 v. 13 se spune că Saul a trebuit să moară, fiindcă a ascultat de vrăjitoarea cu duh pitonicesc.

¹⁾ Pr. Constantinescu: op. cit. p. 184.

²⁾ Origorie Leu: op. cit. p. 163.

Foarte important este a ști că în cartea V-a (a doua lege) alui Moisi, cap. 18, să poruncește direct ca Israelii să nu aibe *fermecători și descântători și cari întreabă morții* (vers 11). «Prooroc din frații tăi ca pe mine va scula ție Domnul Dumnezeul tău, de el să ascultați». (V. M. cap. 18 v. 15). Deci să ascultăm de Mântuitorul și să nu întrebăm morții.

Bogatul dorea ca Avram să trimită pe Lazar la frații săi, îndemnându-i să fie buni, ca să nu ajungă și ei în iad. Dar Avram zice: «Dacă nu ascultă pe Moisi și pe prooroci, măcar de ar și învia cineva din morți, nu vor crede». Deci nu legătura cu spiritele morților va ajuta oamenilor din viață.

Spiritistii văd spiritism în apariția lui Moisi și Ilie la Schimbarea la Față. (Mat. 17. 1—8). Aici însă Domnul voia să arate Apostolilor cum va fi Impărăția sa.¹⁾

Spiritistii sui generis.

Așa numim pe spiritistii din comuna Apateu, Șepreuș, Cermei, Somoșcheș și Mișca (jud. Arad) și Ghiriș (Bihor). Aceștia urăsc pe pocăiți, admit Cultul Maicii Domnului, Icoanele, Sf. Cruce, vin la Biserică.

Secta spiritistă, în jud. Arad, s'a ivit întâia dată în comuna Șepreuș prin anii 1900—1905. Fostul diacon Iosif Vuculescu prin călătoriile lui prin Budapesta, a făcut cunoștință cu Dr. Grünhut Adolf, redactorul revistei spiritiste «Égi világosság» (Lumină Cerească). Sub influința acestuia a devenit spiritist și a înființat un cerc spiritist în comuna Șepreuș, primind îndrumări dela dânsul. Dr. Grünhut a venit mai de multe ori la Șepreuș, interesându-se personal despre progresul acestui cerc spiritist. Acest domn — azi răposat — de origine evreu, dădea lecții unui preot ort. rom. despre «Spiritul adevărului» și despre viața cea vecinică, aci e tragicomedia, aci e acel punct negru, care ne îndreptățește la anumite bănueli.

Cercul spiritist din Șepreuș, din care făceau parte mai mare meseriași și câțiva plugari, a avut caracter științific. După moartea diaconului I. Vuculescu s'a desființat și azi nici nu mai sunt spiritiști în Șepreuș.

Cercetând cercul din Șepreuș și câțiva plugari din comuna vecină Apateu, au înființat și ei un cerc separat și azi aici sunt mai mulți aderenți, — după mărturisirea lor, — cam vre-o 200.

Ei se întrunesc într-o casă, despre care susțin că e aleasă anume spre acest scop de «Spiritul Sfânt», într'alta casă n'au voie să fie «ședință».

Dacă se întrunesc la «ședință» se ridică toți în picioare cu fața spre răsărit și cântă «Impărate ceresc».

Când pronunță cuvintele... «vino și Te sălășluiește întru noi»... adoarme unul dintre ei numit «vasul cuvântului» (medium). Zic și rugăciuni de invocare a «Spiritalui»; unul începe, ceilalți zic după el. Cântă apoi și alte cântări bisericești și dela baptiști, după

cari apoi începe «vasul» a vorbi. Despre tot ce vorbește iau proces-verbal, spre care scop este designat de „Spiritul” unul dintre ei. „Vasul” vorbește cam 1—1 ½ oră. Se citește câte o pericopă din Evanghelie și se explică. Vasul muștră apoi pe cei de față, pentru cele greșite în cursul săptămânii. Cu aceasta caută să înșele lumea, zicând că Spiritul este de față, căci altcum nu ar ști vasul să spună fiecăruia ce a făcut. Spun apoi că mai vine câte un suflet din cealaltă lume și le vorbește, iar ei încep apoi a plânge. De regulă aceia înclină spre spiritism, cari și-au pierdut vre-o ființă iubită. Dupăce «vasul» își termină vorbirea, se deșteaptă singur, iar apoi cântă toți o cântare de mulțumită, zic o rugăciune și se despart.

În casa unde țin întrunire au o cameră rezervată direct spre acest scop. O masă în mijloc și scaune în jurul ei. Pe masă au o cruce, icoană și luminări, cari ard în cursul ședinței neîncetat. În cameră primesc numai pe cei «crezători», afară în anticameră stă mulțimea curioasă a celor «necrezători», cari au venit să ispitească; aceștia au voie să intre în cursul «ședinței» numai dacă «vasul» dormind chiamă pe unul din ei în cameră, aflându-l crezător. Ceialalți necrezători numai după ce s'a sfârșit „ședința” intră, când apoi li-se cește procesul-verbal luat în ședință.

Afară de vasul cuvântului mai au un conducător (treaz), carele citește din Biblie și le împarte cuminecătură. Când se cuminecă duc prescuri și prăjituri, așează prescurile pe masă, le tămâiază, iar mediumul dormind se ridică în picioare cu ochii închiși și le binecuvântă, tot astfel și vinul, după aceea conducătorul frânge pâinea și le-o împarte, le dă apoi din vin și după aceea pun prăjiturile aduse, din cari mănâncă cu toții.

Un caz spiritist semnificativ.

Se știe că sectanții din țara noastră fac adeseori apel la străinătate, zicând că acolo sectele se bucură de mai largă libertate decât la noi, — ceea ce nu e tocmai așa. Iată, între altele, că ziare străine aduc vestea următoare: Secta „Muntele alb” din Germania, cu aproape un milion de adepți, are lângă Berlin o mare casă de rugăciuni, foarte frecventată, dar mai are și o gazetă, „Der weisse Berg”, în care întemeietorul sectei, Weissenberg, de tagmă meseriaș spiritist, publică articole datorite colaboratorilor din lumea cealaltă, și anume lui Bismark, Frideric al doilea, și altor răposați. Pe toți aceștia Weissenberg a isbit să-i pună la contribuție. S'a întâmplat însă că unul dintre „colaboratori”, tocmai Bismark, — să aducă insulte altor confesiuni. Justiția a intervenit. Weissenberg, acuzatul, și pe semne autorul articolului, — învinovat, a încercat să explice judecătorului, că el, Weissenberg, nu-i responsabil pentru un articol scris de un mediu; inspirat de însuși Bismark... Tribunalul n'a fost de părerea aceasta și a condamnat pe șeful sectei la amendă de o mie de mărci.

1) Pr. Cozma Ionescu op. cit. p. 186.

Cap. XXV.

Decizie cu privire la Sectele oprite și trecerile religioase.

Copie de pe Deciziunea Ministerială
Nr. 24536 din 29 Mai 1928.

DECIZIUNE.

Noi, Ministru secretar de stat la Departamentul Cultelor și Artelor, având în vedere dispozițiunile Art. 24 al legii pentru regimul general al Cultelor, promulgată cu Înaltul Decret Regal Nr. 1093 din 12 Aprilie a. c. și publicat în Monitorul Oficial Nr. 89 din 22 Aprilie a. c. până la promulgarea regulamentului de aplicare a acestei legi

Decidem

următoarele cu privire la Asociațiile religioase:

Art. 1. — Este cu desăvârșire interzisă orice activitate a următoarelor asociațiuni religioase (secte): 1. Nazarenii, 2. Asociația internațională a Studenților în Biblie (Mileniștii), 3. Adventiștii reformați, 4. Secerătorii, 5. Penticostaliștii, 6. Inochentiștii, întrucât doctrinele lor sunt de natură de a aduce atingere legilor și instituțiilor statului și prin practicile lor contrarii ordinii publice.

Art. 2. — Asociațiunile adventiste de ziua a șaptea și asociațiunile baptiste se vor bucura de toate drepturile și libertățile, pe cari constituția le acordă asociațiunilor în genere. În interesul ordinii publice, asociațiunile amintite vor putea funcționa numai în condițiunile următoare:

a) Predicatorii, al căror nume va fi adus la cunoștința Ministerului Cultelor, iar de acesta, prin prefecturile respective, la cunoștința autorităților administrative locale, să fie cetățeni români, cari să se bucure de plenitudinea drepturilor civile și politice și nu au fost condamnați prin sentințe definitive pentru vre-o crimă sau delict.

b) Adunările religioase se vor ține numai în casele de rugăciuni, destinate acestui scop și anunțate ca atare organelor administrative locale. Inchiderea caselor de rugăciuni din partea autorităților administrative și polițienesci se va putea face numai în urma ordinului direct al Ministerului de Interne, după avizul Ministerului Cultelor.

c) Slujbele religioase, cari prin natura lor trebuiesc săvârșite în afară de casele de rugăciuni, se vor face cu observarea strictă a dispozițiilor legilor și regulamentelor pentru ordinea publică, evitându-se orice acte, cari ar putea aduce vre-o jignire cultelor recunoscute sau ar constitui demonstrațiuni împotriva lor.

d) Asociațiile religioase amintite sunt datoare a aduce la cunoștința Ministerului Cultelor orice ajutoare materiale primite, direct sau indirect, din streinătate. (Art. 9 al Legii pentru regimul general al Cultelor).

e) Este strict interzis asociațiunilor religioase a primi sau înscrie printre membrii lor, persoanele cari au părăsit un cult recunoscut fără îndeplinirea formalităților prevăzute în art. 45 al legii pentru regimul general al Cultelor.

f) Congresul asociațiunilor amintite se va putea ține numai cu aprobarea Ministerului de Interne, dată cu avizul prealabil al Ministerului Cultelor.

g) Asociațiunile baptiste din Transilvania și județele vecine vor funcționa, conform dispozițiilor art. 51 din legea pentru regimul general al Cultelor, în cadrele statutului aprobat cu Decizia No. 1803 dela 12 Ianuarie 1928, dată pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri No. 2680 din 21 Noembrie 1927 și publicată în Monitorul Oficial No. 14 din 19 Ianuarie 1928.

Art. 3. — Toate dispozițiunile anterioare contrare acestei Deciziuni, sunt și rămân abrogate.

Art. 4. — Domnul Director General al Cultelor Minoritare este însărcinat cu executarea prezentei deciziuni.

Data astăzi 29 Mai 1928.

Ministru (ss) *Al. Lapedatu.*

Schimbarea de Cult (Art. 44, 45 și 47 alin. 2 și 3), din legea Cultelor din 1928.**1. La ce cult se poate trece.**

Se poate schimba cultul prin trecere la unul din cultele istorice și anume:

- a) Cultul ortodox;
- b) Cultul român greco-catolic (unit);
- c) Cultul catolic (de rit latin, grec-rutean sau armean);
- d) Cultul reformat (calvin);
- e) Cultul evanghelic-luteran;
- f) Cultul unitarian;
- g) Cultul armean-gregorian;
- h) Cultul mozaic (cu diferitele sale rituri);
- i) Cultul mohamedan.

În Transilvania se admit și treceri la asociațiile baptiste.

Se mai poate părăsi un cult și fără a se trece la un altul (aconfesional).

2. Cine poate schimba cultul.

Pot trece la alt cult persoanele cari au vârsta de 18 ani deplini.

Femeia măritată, chiar dacă nu a împlinit vârsta de 18 ani, poate trece la alt cult. Consimțământul soțului nu este necesar pentru trecerea femeii la alt cult.

Nebunii (indiferent dacă sunt sau nu puși sub interdicție, curatelă), imbecilii nu pot trece la alt cult.

Declarațiuni colective de trecere la un alt cult sau de părăsirea unui cult fără trecere la un altul, nu sunt admise.

3. Consecințele schimbării cultului pentru copiii persoanei ce schimbă cultul.

Schimbarea cultului, de către o persoană care are copii, are de urmare schimbarea cultului copiilor acestei persoane mai mici de 18 ani, astfel:

a) Urmează cultul la care a trecut părintele (tatăl sau mama), copiii de acelaș sex cu el.

b) Dacă un soț trece la cultul celui alt soț, copiii de religiunea lui (a soțului care trece, indiferent de sex), trec la cultul acum comun al părinților.

c) Copiii femeii, născuți în afară de căsătorie, indiferent de sex.

4. Formalitățile ce urmează a fi îndeplinite pentru trecerea la alt cult.

a) Declarațiunile verbale.

Cel care voește a trece la alt cult se va înfățișa în persoană înaintea ofițerului stării civile al domiciliului (locuinței regulate) său, însoțit de 2 martori majori.

Religiunea copiilor (art. 47, 48 și 49 din lit. c) din legea Cultelor din 1928.

1. Copii legitimi.

a) Copiii născuți din căsătorie, dacă amândoi părinții sunt de acelaș cult, urmează cultul părinților.

b) Dacă părinții sunt de diferite culte, tatăl va determina cărora din cele două culte — al tatălui sau al mamei — va aparține copilul.

Convențiunile referitoare la fixarea cultului copiilor, încheiate fie anterior legii din 22 Aprilie 1928, fie posterior ei, sunt nule și de nul efect, dreptul de alegere al tatălui neputând fi mărginit. Sunt deasemenea nule convențiunile încheiate în acelaș scop în timpul căsătoriei.

Pentru determinarea cultului copiilor nu se face nici o distincțiune după sex.

Dacă declarațiunea nașterii este făcută ofițerului stării civile de însuși tatăl (legitim), el va arăta cu această ocazie cultul căruia copilul va aparține.

Dacă tatăl (legitim) este împiedicat din orice motiv de a face declarațiunea nașterii în persoană sau prin procurator, el poate face alegerea cultului căruia copilul va aparține prin act autentic (notarial) anterior înscrierii nașterii. Actul autentic va fi prezentat ofițerului stării civile de persoana care declară nașterea.

Dacă tatăl (legitim) e mort, dreptul de desemnarea cultului căruia copilul va aparține — dacă părinții sunt de deosebite culte — aparține mamei. Mama va putea determina cultul prin act autentic (notarial) anterior declarațiunii nașterii, act ce va fi prezentat ofițerului stării civile de persoana ce declară nașterea.

c) Copilul născut de o femeie măritată, care însă

nu mai cohabitează cu soțul său, va fi înscris în registrele stării civile ca aparținând cultului arătat de persoana ce face declarația, dacă această declarațiune nu este făcută de însuși soțul.

2. Copii nelegitimi.

Copiii născuți în afară de căsătorie urmează cultul mamei.

Mama poate arăta cultul, ce urmează a fi înscris prin act autentic (notarial) anterior declarațiunii nașterii, act ce va fi prezentat ofițerului stării civile de persoana ce declară nașterea.

Copilul născut în afară de căsătorie (nelegitim) nu va urma religiunea tatălui, chiar dacă acesta l-a recunoscut prin actul de naștere.

* * *

MINISTERUL DE INTERNE

Direcțiunea Comunală

No. 22.242 C.

din 16 Decembrie 1929.

DOMNULE,

Ca urmare la ordinul circular No. 4158 din 22 Februarie 1929 și No. 16 237 din 23 August 1929 și în urma unei noi interveniri, făcută cu privire la dificultățile ce se fac cetățenilor, cari se prezintă cu cereri (declarațiuni) de ieșire din Biserică sau schimbare de cult „sub motiv”, că nu doresc să treacă la un alt cult decât cele recunoscute de Stat, avem onoarea a Vă face cunoscut următoarele:

Indiferent de secta la care dorește cineva să treacă, oficiul stării civile trebuie să ia act de declarațiile de trecere. Dacă cel ce face declarația spune în scris sau verbal, că trece la un cult, care nu este cuprins în articolul 29 al legii, între cultele recunoscute, oficiul va nota ieșirea din cultul vechiu și rămânerea declarantului ca aconfesional.

Dreptul schimbării cultului este un drept garantat de constituție, dreptul libertății de conștiință, încât ofițerii de starea civilă trebuie să-l respecte cu sfințenie, fără să facă declarațiilor proces de intenții.

În consecință Vă rugăm să aduceți aceasta la cunoștință autorităților de sub ordinul D-Voastre. Pentru Ministru (ss) Indescifrabil.

Director General (ss) Indescifrabil.

În urma acestui ordin ministerial adventiștii, prin o circulară, au învățat pe aderenții lor ca atunci când declară că trec de la cultul recunoscut, să nu cumva să spună că: trec la adventiști! (P. C. misionar Dr. Puiul în „Misionarul” pe Iunie 1930 p. 542). Iată morala adventistă!

(Sfârșit).

Circulară

către On. membrii ordinari și adhoc ai adunării protopopești (sinodul ppsc) a tractului CHIȘINEU-CRIȘ.

Pe baza mandatului de sub Nr. 3545/1930. primit dela Veneratul Consiliu eparhial ort. român din Arad și în conformitate cu dispozițiunile cuprinse în art. 15 și 16 din Regulamentul pentru procedură la alegerea de protopop, precum și în art. 69 și 70 din Statutul pentru organizarea bisericii ort. române, — prin aceasta convoc Adunarea protopopească electorală, în ședință extraordinară, pentru efectuarea alegerii de protopop, al tractului CHIȘINEU-CRIȘ pe: LUNI în 20 Octombrie a. c. la orele 9 a. m., în sf. biserică ort. română din CHIȘINEU-CRIȘ.

Ședinței adunării protopopești îi va premerge sf. liturghie, împreună cu chemarea sf. Duh.

Arad, la 30 Septembrie 1930.

Protopresbiter: Ioan Georgia
comisar cons. eparhial.

Nu credința, ci interesele materiale ori familiare sunt cauza trecerilor la sectari.

Preoții, cari se ocupă cu cauza sectară, sunt pe deplin convingși, că mulți sectari sunt trecuți din interese materiale, iar restul partea covârșitoare din interese familiare și nici decât nu din credință ori convingere, pe carea le place să o trimbițeze în lume atât de mult.

Acest adevăr să confirmă prin un caz de trecere mai recent al unui credincios din comuna Cuvin, pe care cred, că nu e fără interes, a-l da publicității, dinpreună cu adevăratele motive ale trecerii, mai înainte de a se umfla în pene cu acest caz de trecere „Farul Mântuirii”.

Este vorba de credinciosul Dimitrie Vanc, ostaș al Domnului și totodată episcop al III-lea, ales în anul 1929. Deși soția lui era baptistă de 15 ani, am consimțit la alegerea și confirmarea lui în acest post de onoare; în credința, că cu timpul, — dupăcum singur spunea, — va readuce și pe soția sa la sf. biserică. Nu legam mari nădejdi de această promisiune, fiindcă cunoșteam din trecut adevărul, că în lupta de propagandă sectară dintre bărbat și soție, bărbatul aproape fără excepție rămâne bătut de soția sa. Astfel s'a adevărit și în cazul susnumitului, care cu câteva luni înainte de trecere mi-a spus următoarele: „Părinte, până am cercetat regulat sf. biserică și poate mi-am luat voie să beau câte odată, soția mea nu m'a călțit nici când; decând am intrat însă în Oastea Domnului, nu am zi bună. Sunt înfruntat zilnic pentru că am intrat acolo și pentru că nu am rămas ca și ceilalți oameni din sf. biserică”. Aceasta declarație, pe care o consider de a tuturor baptiștilor, o aflu de mare însemnătate, fiindcă explicarea o dă însăși femeia baptistă: până când și-a știut soțul inferior ei cu viața, nu l-a excepționat, dar îndată ce l-a simțit superior ei și mai desăvârșit prin faptul că a intrat în „Oastea Domnului” nu l-a mai putut suferi acolo. A trebuit să plece după ea la sectari. Până aci lucrul obicinuit, dar nou este că un ostaș al Domnului a părăsit legea

noastră ortodoxă, a vândut pe Hristos, dezertând din oastea Lui.

Nu am fost nici suprim, nici măhnit, mai mult mângăiați cu toții, pentru că a trecut pericolul peste noi și ne-am eliberat de un eretic, carele și ca ostaș al Domnului folosiă tot prilejul, de a infecta sufletele ostașilor, cu învățături rătăcite despre Icoane, cruce, lumini, botez etc.

Doriam foarte mult să cunosc, cum a lucrat sf. scriptură în acest om și mă întrebam: este posibil ca școala de Duminecă a „Oastei Domnului” în timp de 1 an și 1/2 să fi produs învățături eretice în acest om? Nu se poate. Și credința mea nu m'a înșelat. Ca să mascheze adevărata cauză a trecerii, mi-a declarat cu ocaziunea ultimei discuții, că din credință trece la sectari, însă sfârșitul discuției a dovedit tocmai contrarul.

Aflu de foarte necesar să fac cunoscute motivele de trecere invocate de numitul:

1. Nu pot suferi — zice dânsul — că în sf. biserică se vând lumini și să schimbă bani. Ori Iisus Hristos a luat zbielu și cu el a scos afară pe cumpărători din templu. A urmat apoi discuția, în carea cu provocarea la Fap. IV. 34. Fap. II. 45, IV. 36—37, apoi I Cor. XVI. 2, II Cor. IX. 7, apoi Fap. XI. 29, i-am dovedit ceeace și dânsul a recunoscut, că comunitățile creștine din veacul I. s'au susținut din danii și din faptele de ajutorare a creștinilor. Celce cumpără lumini nu face decât un act de danie, o faptă de ajutorare, din venitul cărora se acopăr trebuințele sf. Biserici, iar luminoile înch'puiesc lumina cea de viață făcătoare a credinței creștine, a dragostei către Dumnezeu și aproapele și a nădejdei care ne îndreaptă spre cer. Baptiștii încă dau danii pentru capiștea lor, unde nu se ajunge banul lui Iuda din străinătate. Este însă mare deosebire între destinațiunea, ce o are banul sf. biserici și cel al sectarilor, care de regulă intră în buzunarul predicatorului, pentru ca să aibă mai mare îndemn la înveninarea sufletelor curate. A trebuit să recunoască de justificat punctul de vedere a sf. Biserici, bazat pe citatele sus provocate.

2. Ar mai fi, spune el, afacerea cu Icoanele. Această însă nu mă împiedecă prea mult, pentru că dacă

nu volesc să sărut icoana, sărut numai sf. evanghelie de lângă ea. Folosesc aceasta declarație a lui și-l întreb: pentru ce săruți cartea aceea, sf. evanghelie și icoana nu? Pentru că sf. evanghelie cuprinde învățătura Domnului, închipuie pe Domnul nostru Iisus Hristos. Foarte bine ai răspuns. Însă dacă cartea aceea numită sf. evanghelie închipuie pe Iisus Hristos și o săruți pentru că îți închipuie că săruți pe însuși Iisus Hristos, tocmai astfel și când săruți icoana săruți pe sfântul pe care-l închipuiește. Cu provocare la Moisi II. c. XXV. 18, apoi II. Moisi XXVI. 1. și XXXVII. 6—9, apoi III. Imp. VI. 28—31. Tot astfel I. Tes. V. 12 și Evr. XIII. 7. Ei dovedesc datorința creștinului adevărat, de a clădi sf. icoane. Nici nu persistă asupra acestei teme, fiindcă singur recunoaște că aceasta nu formează pentru el piedecă.

3. Trebuie să mă botez, dacă volesc să mă măntulesc, zice mai departe, că știți foarte bine Părinte, ce zice la Ioan III. 5. Va să zică ostașul meu, infectat de rătăcirea baptistă, proba să-mi dovedească, că atunci când s'a botezat n'a putut crede și că pruncii nu trebuiesc botezați. Urmează o discuție îndelungată și temelnică asupra acestei învățături. Și fiindcă numitul frunzărește sf. scriptură de un an și jumătate în adunările Oastei Domnului, mă provoc la Fap. II. 41, VIII. 12, VIII. 37, XVI. 14, dar îndeosebi insist la declarația famenului: „Cred, că Iisus Hristos este fiul lui Dumnezeu”, dovedindu-i că aceasta încredere în Iisus Hristos s'a cerut de către Apostoli, de la cei ce se botezau și nimic mai mult. Credința a izvorât și s'a întărit în ei numai după botez, după cum dovedește Mat. XXVIII. 19, Et. IV. 17—18, I. Petru II. 1. Dacă ar fi avut deplină credință creștinii cei dinaintea, după botez nu aveau lipsă de aceste îndemnuri pentru întărirea lor în credință. Întăia a fost botezul și numai apoi a urmat credința, ceea ce îl dovedește și cu I. Cor. VI. 11 și XII. 13.

(în armă).

4. (în armă).

Ceie 2032 porunci ale poporului român

1. Dați copiilor voștri nume romănesc.
2. Păstrați-vă graiul, portul și obiceiurile cele vechi romănești, pentru că acestea sunt temelile întregii nați romănești.
3. Limba romănească este o moștenire din bătrâni, și totodată o avere care nu trebuie să se piardă niciodată.
4. Adunați toate scrierile precum și toate poeziile, cântecele, chiuiturile, basmele și proverbele romănești, ca nu cumva să se piardă, dați-le de la gură la gură ca să le știți fiecare.
5. Păstrați-vă legea ortodoxă, bisericile precum și toate lucrurile din vechime.
6. Nu uitați la orice pas sau lucrare, că sunteți Români. Cumpărați tot ce vă trebuie numai dela Români.
7. Fiți mândri dacă sunteți în stare de a învăța pe alții a vorbi limba cea frumoasă romănească.
8. Fiți mândri de poporul romănesc, pentru că el este unicul care a luptat cu toate lifele păgâne pentru a păstra graiul romănesc moștenit din vechime.
9. Ajutorăți totul ce simte adevărat romănește.
10. Ca buni români nu uitați niciodată de Dumnezeu, pentru că numai prin credința lui s'a păstrat binele întregel Românilor Mari de azi.

INFORMAȚIUNI.

Pocăit cu 10 neveste. Teodor Codruț este țaran din jud. Bacău. Armata și-a făcut-o la un regiment din Cernăuți, stabilindu-se apoi în comuna Ropcea. Aci s'a căsătorit cu văduva Elisabeta Feifer, care, pe lângă o avere foarte frumoasă, i-a adus și 4 copii din prima căsătorie. Cu Teodor Codruț a mai avut încă un copil, așa că în noua căsnicie avea cinci copii. Afând însă de aceasta fetele din sat, zece l-au pârât pentru înșelăciune. Înainte de căsătorie a trăit nelegitim cu 10 fete tinere, promițând tuturor că le va lua în căsătorie. Dacă nu și-a ținut cuvântul, în schimb a încasat dela fiecare câte o sumă în contul zestrei, dăruindu-le și câte doi copii. În prezent, eroul nostru are 20 copii nelegiuiți. Una susține că i-a dat 14.000 lei, alta 10.000 lei și a treia 9000 lei. Celelalte au fost înșelate cu sume mai mici. Soția legiuită se vede însă că ține la el. După ce-a aflat despre isprăvile bărbatului ei, nu pare prea supărată, ci încearcă prin toate mijloacele să-l scoată din încurcătură. A spus că numai ea are drepturi asupra eroului. Cum este și bogată, se declară gata să despăgubească pe cele zece neveste nelegiuite, dându-le înapoi sumele de bani cu care au fost înșelate. Poliția cercetează acum lucrurile.

Baptiști bolșevici. În zilele trecute au sosit în orașul Reni câteva pachete de cărți pe numele unui baptist din oraș. Pachetele veniau din America și pe adresă era însemnat că sunt 600 cărți de rugăciuni. Siguranța nu s'a încrezut ci a desfăcut pachetele și a găsit în ele cărți bolșevice, cari îndemnau pe străinii și pe poștii din Basarabia să facă revoluție împotriva Românilor. Baptistul din Reni, cărui au fost descoperite cărțile, a fugit din oraș.

Prost decorat. Părintele Ioan Cociuban din Cluj, a fost decorat de M. S. Regele, cu „Răsplata Muncii pentru istorică clasa I.”

Un bun își omoară familia. Cismarul Iosif Albert din Băicoia, într'un moment de nebulă, a lovit cu un ciocan pe mână sa în cap, doborând-o la pământ. Când s'a văzând aceasta a venit repede, întrebându-l pe Iosif s'a repezit la el și i-a crepat capul cu o sapa, aruncându-l la pământ. Soția lui a dat fuga să cheme vecinii în ajutor. Iosif s'a luat după ea. Femeia de groază s'a ascuns în casă, înclinând ușa, apoi în pod striga după ajutor. S'au strâns vecinii însă nimeni n'a îndrăznit să se apropie, decât o bătrână. Iosif Albert i-a crepat capul cu un topor, lăsând-o moartă pe loc, apoi a pus foc la niște fân din curte. Oamenii l'au bătut cu pietri și cărămizi până l'au doborât la pământ, apoi l'au legat și l'au dus la jandarmerie.

Posta Redacției.

Părintele N. Fizeșan. Articolul „Birul preoțesc” nu-l putem publica.

BIBLIOGRAFIE.

„A apărut și recomandăm lucrarea apreciată a prof. penz. Nicolae Pop: Noțiuni de Agricultură, Zootehnie și Horticultură, ediția II., București; 551 pagini. Prețul Lei 150.— Lucrarea e aprobată de Minister pentru Școalele normale, Seminarul și Școale de Agricultură. Dar ea poate fi folosită ori cărui se interesează de problemele economiei practice.

Nr. 3001/1930.

Concurs.

Pentru deplinirea postului de protopresbiter în tractul vacant Buteni se publică concurs cu termen de 30 zile, socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”, cu dotațiunea:

I. Dela protopopiat.

1. Retribuțiunea lunară de 550 Lei dela Consiliul eparhial.
2. Biroul protopopesc dela fiecare preot din tract și anume dela fiecare preot, care are bir în parohia sa, 100 kgr. porumb sau contravaloarea cu 250 Lei.
3. Dotațiunea dela stat, conform bugetului general al statului.
4. Spesele cancelariei protopopești, conform concluziului sinodal Nr. 62 din 1914.
5. Locuința protopopească cu grădina ei.

II. Dela parohia centrală.

1. Sesiunea parohială.
2. Intregirea dotației dela stat, conform legii în vigoare.
3. Stolele legale.

Toate dările și sarcinile publice după sesiunea parohială le va suporta protopopul.

Reflectanții la acest post se avizează, ca în termenul indicat să înainteze subsemnatului Consiliu eparhial recursurile lor înscrise cu documentele de calificare, prescrise în §-ul 53 din Statutul Organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888 și anume: să dovedească calificarea cerută reflectanților la parohiile de clasa primă, să producă testimoniu de bacalaureat (maturitate) și să dovedească prin atestat, că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin și că prin zelul, capacitatea și diligența lor s'au distins pe terenul bisericesc și cultural.

Consiliul eparhial ort. rom. din Arad.

1-3

Citiți și răspândiți

„Biserica și Școala“

Nr. 5664/1930.

Ordin Circular

către toți Prea Cucernicii Părinți Protopopi și Cucernicii Preoți din Eparhia Ortodoxă română a Aradului.

Pentru înlăturarea încorectăților ivite la provederea chitanțelor anexate la statele de plată ale preoției — cu clauzula de achitare a impozitelor; comunicăm spre știere și conformare că, Consiliul nostru eparhial va accepta pentru viitor, deci și pe trimestrul ultim al anului curent, numai acelea chitanțe, cari vor fi provăzute cu clauza de achitare a impozitului și isdite de Percepția financiară căreia aparține, deci nu de Primărie ori notariat. Preoții cari nu vor produce astfel de chitanțe vor fi omiși din Statul de plată.

Arad, la 20 Septembrie 1930.

Consiliul Eparhial ort. rom. Arad.

Parohii vacante.

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu Eparhial Nr. 4307/930, pentru îndeplinirea parohiei întâia vacanta din Macea, care este de clasa primă, se publică concurs cu termen de 30 zile, socotite dela prima publicare în organul „Biserica și Școala.”

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Una sesiune parohială în extindere de 32 jughe cadastrale, cu drept de pășunat.
 2. 1 și jumătate teren arabil ca bir parohial.
 3. Stolele legale.
 4. Intregirea dotației dela stat.
 5. Locuință în natură cu grădină.
- Preotul ales va trebui să catechizeze la școlile din loc. Va suporta toate impozitele după venitul său preotesc.

Parohia fiind de clasa primă, recurenții vor avea să prezinte dovezi despre pregătirea cerută pentru parohii de clasa primă și despre 8 clase de liceu și bacalaureat.

Recurenții, cu prealabila știere a protopopului tractual, se vor prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Macea, pentru a-și arăta dexteritatea în rituale și oratorie. Cererile însoțite de adnexele necesare, adresate Consiliului parohial din Macea, se vor înainta în termen concursual Oficiului protopopesc din Arad.

Recurenții din altă dieceză vor alătura la cererea de concurs actul de învoire din partea Prea Sfinției Sale Părintelui Episcop, diecezan din Arad.

Consiliul paroh. ort. rom. din Macea.

În înțelegere cu Traian Vărlanu m. p. protopop.

2-3

Redactor responsabil: SIMION STANA.